

2006-09-05

Riksdagsförvaltningen
100 12 Stockholm

Betänkandet Registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen (2005/06:URF4)

Transparency International Sverige, TIS, uppskattar möjligheten att yttra sig över Betänkandet Registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen och vill lämna följande synpunkter.

Allmänt

TIS välkomnar riksdagsstyrelsens initiativ att utvärdera och se över lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Öppenhet när det gäller potentiella intressekonflikter är ett nödvändigt inslag i en god etikpolitik. Men det räcker inte med en god politik. Politiken måste också omfattas av de berörda och genomföras i praktiken. Bristerna i nuvarande system synes huvudsakligen ligga i att behovet av öppenhet inte respekterats av alla berörda, att osäkerhet rått om vilka uppgifter som skall registreras och att det inte funnits tillräcklig kraft och utvecklade rutiner för att genomföra lagen.

Utredaren noterar att registreringsplikten enligt utredningens förslag är avsevärt mindre omfattande än den registreringsplikt som åvilar parlamentsledamöter i ett flertal av de länder som undersökts av utredningen. TIS ser inga skäl till varför öppenheten i Sverige skall vara avsevärt mindre omfattande än i andra länder.

Mot bakgrund av ovanstående är utredningens förslag väl försiktigt och riskerar, om det genomförs, att inte tillfredsställa ett befogat allmänt intresse.

Utredningens förslag

1 Inledande bestämmelser

TIS tillstyrker förslaget om obligatorisk registrering.

2 Ändamål

3 § När det gäller förslaget om ändamål anser TIS att också icke-ekonomiska intressen, närståendes intressen och gåvor skall registreras i de fall det är motiverat av ett befogat allmänt intresse samt att detta skall införas i lagtexten.

3 Registrering och anmälan av uppgifter

5 § I frågan om de uppgifter varje riksdagsledamot skall lämna till registret föreslås i betänkandet att anmälan skall omfatta "...sådana uppgifter om åtaganden och ekonomiska intressen som enligt ledamotens bedömning omfattas av ett befogat allmänt intresse."

Av svaren på den enkät som utredningen genomfört framgår att det finns vitt skilda uppfattningar bland riksdagsledamöterna om behovet av ett register och vilka uppgifter det bör omfatta. Intrycket är också att alla ledamöter inte har syftet med registret fullt klart för sig. Därmed görs sannolikt också vitt skilda bedömningar av vad som "omfattas av ett befogat allmänt intresse".

Varken i lagtexten eller i betänkandet föreslår utredaren några generella kriterier/exempel för vad som är "ett befogat allmänt intresse" utöver vad som registreras automatiskt. I Bilaga 3 Informationsmaterial ges ingen vägledning. Där framgår inte heller syftet med registret.

Mot denna bakgrund riskerar förslaget att varje ledamot skall göra en subjektiv bedömning av vad som "omfattas av ett befogat allmänt intresse" resultera i ett register som spretar i den del som inte registreras automatiskt.

TIS anser – liksom utredaren - att varje ledamot skall ansvara för vad han/hon anmäler eller underlåter anmäla till registret. Det är däremot inte rimligt att varje ledamot för sig, utan vägledning skall göra sin personliga uttolkning av vad som objektivt ligger i "befogat allmänt intresse". Där bör man söka åstadkomma en rimlig samsyn inom riksdagen. Denna skall inte skilja sig mycket från vad samhället i övrigt bedömer vara "befogat allmänt intresse". Utgångspunkten bör vara en positiv syn på behovet av och fördelarna med öppenhet.

Samsyn kan underlättas genom vägledning i form av kriterier, en exemplifierande lista, en generalkalusul och en planerad känd återkommande uppföljning vars resultat analyseras och diskuteras. Det finns goda exempel på kriterier, listor och generalklausuler att hämta från betänkandets redovisning främst av vad som gäller i England, Tyskland och Europa-parlamentet men också från redovisningen av vad som ingår i i regeringens etikpolicy och vad som gäller för svensk förvaltning.

TIS föreslår att betänkandet, lagtexten och informationsbladet ses över och kompletteras i nämnda avseenden.

4 Sanktion vid underlåtenhet att följa lagen

I betänkandet framförs att underlåtenhet inte skall medföra någon sanktion, bortsett från den uppmärksamhet som den ev kan medföra bland allmänhet och hos media.

TIS tycker den synpunkten är märklig. Underlåtenhet att följa lagstiftning medför i de flesta andra sammanhang en sanktion. TIS anser att någon form av tydlig sanktion skall utgå för att markera att registrering inte är frivillig.

5 Tillgänglighet. Publicering

Registret har tillkommit för att tillfredsställa ett befogat allmänt intresse. Det bör därför göras lättillgängligt för allmänheten. TIS anser tillgänglighetsfrågan skall behandlas i betänkandet och att registret skall läggas ut på riksdagens hemsida.

6 Övrigt

Av enkäten synes framgå att det behöver tydliggöras hur genomförande, uppföljning och rådgivning vad avser en ny lag skall verkställas.

TIS föreslår informationsbladet kompletteras i dessa avseenden.

Det skulle säkert också uppfattas positivt av allmänheten om ledamöterna själva bildade en grupp, om en sådan inte redan finns, för att tillsammans med riksdagsförvaltningen bidra till utveckling och genomförande av Riksdagens etikpolitik, där registerfrågan bara är en del.

Örjan Berner
Ordförande